

Kosmická stanice ISS se otevře českým firmám

/Od našeho spolupracovníka/

České firmy se budou moci v blízké budoucnosti podílet na experimentech, jež budou probíhat na palubě Mezinárodní kosmické stanice (ISS). Ta krouží po zemském orbitu ve výšce čtyři sta kilometrů.

Projekt SURE

Umožní jim to projekt Evropské komise pojmenovaný SURE, který byl tento týden představen právě v hlavním městě České republiky.

Program má rozpočet 1,8 miliónu eur a je zaměřený především na nové členské země Evropské unie. Peníze, které vyčlenila komise, budou rozděleny prostřednictvím Evropské vesmírné agentury (ESA).

Charakter prováděných experimentů není nikterak limitován: mohou být z jakýchkoliv oblastí lidské činnosti, to znamená od pokusů ekologických, materiálových, lékařských až třeba po psychologické dotazníky pro kosmonauty.

Podmínkou je kromě prokazatelného přínosu také co nejmenší časová a objemová náročnost při provádění experimentů. Evropská vesmírná agentura to limituje jedním kilogramem přístrojů nebo vzorků na experiment.

Tucet nejlepších

Předpokládá se, že celkem se do programu SURE přihlásí kolem sto padesáti projektů, přičemž k realizaci bude vybráno deset až dvanáct nejlepších.

"Jediným kritériem je kvalita předložených návrhů, nikoliv státní příslušnost předkládající organizace," vysvětluje Jan Kolář z České kosmické kanceláře, která je národním kontaktním místem pro celý projekt.

Obecně se předpokládá vysoká úspěšnost projektů ze střední a východní Evropy, konkrétně především z České republiky, Polska a Maďarska díky bohatým historickým zkušenostem s kosmickými projekty v těchto zemích.

"Program umožňuje do českého kosmického průmyslu přinést více peněz, než které v současnosti vkládáme do Evropské vesmírné agentury a které se nám obratem zase vrací," vysvětluje Petr Bareš z firmy **Iguassu** Software Systems, jež se do kosmických projektů dlouhodobě zapojuje.

Zatímco Česká republika zatím vkládá každoročně do kosmonautiky - coby přidružená země Evropské vesmírné agentury - něco přes jeden milión eur, rozpočet ESA činí ročně přibližně devět miliard eur.

Do programu SURE lze vstupovat na bázi čistě vědecké nebo komerční. V prvním případě pokryje Evropská vesmírná agentura sto procent nákladů na experiment.

Při vstupu do programu na bázi komerční zajistí agentura sice jen polovinu potřebných prostředků, veškeré získané informace zůstávají však vlastnictvím subjektu, který hradí druhou polovinu nákladů.

Zatím na čtyři roky

"Program je zatím vytyčen coby čtyřletý, ale doufáme, že to bude jen začátek," vysvětluje budoucí záměr Marc Heppener, vedoucí divize využití Mezinárodní kosmické stanice při Evropské vesmírné agentuře.

"Zdali bude úspěšný a zdali bude mít pokračování, záleží přitom jen na těch, pro které je koncipován. Tedy i na českých firmách."

České firmy se na evropských vesmírných programech podílely v minulosti již několikrát.

V roce 2003 se s velkou odezvou setkala mise družice Mimóza, pro kterou dodala mikroakcelometr, přístroj měřící odchylky zrychlení, pražská firma

Space Devices.

Demeter a Proba-2

Sondu Demeter, kterou Evropská vesmírná agentura vypustila ve stejném roce, vybavila brněnská společnost CSRC speciální jednotkou pro měření plazmatu.

Stejným přístrojem bude opatřen také evropský satelit Proba-2. Projekt by měl být dokončen ještě v letošním roce.

Autor pracuje v České kosmické kanceláři